

SADAKA-İ FITİR

Doç. Dr. İbrahim PAÇACI
ASÜ İslâmî İlimler Fakültesi

<http://www.ibrahimpacaci.com.tr>

ipacaci@hotmail.com

SADAKA-İ FITİR

Halk arasında *fitre* de denilen *sadaka-i fitir*, Ramazan ayının sonuna yetişen ve aslî ihtiyaçlarından başka en az nisap miktarı mala sahip olan her Müslüman'ın vermesi gereken mali bir ibadettir. Sadaka-i fitrın hükmü vâciptir.

خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ قَبْلَ الْفِطْرِ بِيَوْمَيْنِ فَقَالَ:
" أَتُّوا صَاعًا مِنْ بُرٍّ أَوْ قَمْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ
شَعِيرٍ، عَلَى كُلِّ حُرٍّ وَعَبْدٍ، وَصَغِيرٍ وَكَبِيرٍ

Sadaka-i fitir, insan fıtratındaki yardımlaşma ve dayanışmanın bir gereği olarak insan varlığının zekatı kabul edilmiştir. Bu nedenle sadaka-i fitr'a, "can sadakası" veya "beden sadakası" da denilmektedir.

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fıtır Yükümlüleri

Sadaka-i fıtır, borcundan ve aslî ihtiyaçlarından fazla olarak nisap miktarı mala sahip olan her Müslüman'a vaciptir. Bireyin sadaka-i fıtır ile mükellef olması için öngörülen nisap, zekatta aranan nisapla aynıdır. Ancak sadaka-i fıtırda, zekatta öngörülen, malın artııcı olması ve üzerinden bir yıl geçmesi şartı aranmamaktadır.

عن ثعلبة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال أدوا صاعا من قمح أو صاعا من بر وشك حماد عن كل اثنين صغير أو كبير ذكر أو أنثى حر أو مملوك غني أو فقير أما غنيكم فيزكيه الله وأما فقيركم فيرد عليه أكثر مما يعطي

Muhtaç olmayan çocuk ve delinin malından velî veya vasîsi verir.

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fitrın Miktarı

Sadaka-i fitır, Hz. Peygamber devrinde 1/2 sa' (1460 gr.) buğday veya 1 sa' (2917 gr.) arpa, kuru üzüm ya da hurma olarak verilmekteydi.

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنهم قال كنا نخرج في عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم الفطر صاعا من طعام وقال أبو سعيد وكان طعامنا الشعير والزبيب والأقط والتمر

Bunlar o dönemde, toplumun temel tüketim maddeleri olup, miktarlar arasında da denklik bulunmaktaydı. Diğer taraftan fitrenin hedefi, bir fakirin içinde yaşadığı toplumun hayat standardına göre bir günlük yiyeceğinin karşılanması, böylece bayram sevincine iştirak etmesidir.

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fitrın Miktarı

عن ابن عمر قال فرض رسول الله صلى الله عليه وسلم زكاة الفطر وقال أغنوهم في هذا اليوم

Günümüzde sadaka-i fitrın sayılan maddelerde ve o ölçülerde verilmesi, sadakanın gayesini gerçekleştireceği söylenemez. Bu nedenle, herkesin çevre ve bölge ihtiyaçlarına göre, bir şahsın bir günlük yiyeceğini sağlayacak miktarı ölçü alması isabetli olacaktır.

فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ

Yüce Allâh yemin keffaretiyle ilgili olarak, “*Ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden*” (Maide 5/89) buyurmuştur.

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fitrın Miktarı

عن ابن عباس قال كفر رسول الله صلى الله عليه وسلم بصاع من
تمر وأمر الناس بذلك فمن لم يجد فنصف صاع من بر

*Rasûlullâh (s.a.s) keffâreti bir sâ' hurma olarak
belirlemiş ve insanlara böyle yapmasını emretmiştir.
Bunu bulamayan yarım sâ' buğday verir.*

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

*Oruç tutmaya gücü yetmeyen kişinin, bir fakiri
doyuracak kadar fidye ödemesi gerekir.*

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fitrın Zamanı

Sadaka-i fitır, Ramazan Bayramı'nın birinci günü tan yerinin ağarmasıyla vacip olmakla birlikte, Ramazan ayı içinde de verilebilir. Hatta fakirlerin bayram ihtiyaçlarını karşılamaları için, bayramdan önce verilmesi daha iyidir. Ancak Bayram sabahına kadar sadaka-i fitır verilmemiş ise, Bayram günlerinde ödenmesi gerekir. Zamanında ödenmeyip sonraya kalan fitreler ise, mümkün olan ilk fırsatta ödenmelidir.

وكان يأمرنا أن نخرجها قبل الصلاة وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقسمها قبل أن ينصرف إلى المصلى ويقول أغنوهم عن الطواف في هذا اليوم

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fıtır Verilebilecek/Verilemeyecek Kimseler

Zekat ve fitrenin kimlere verilebileceği Kur'an-ı Kerim'de belirlenmiştir (Tevbe Sûresi, 60).

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Bunlar; fakirler, düşkünler, esaretten kurtulacaklar, borçlu düşenler, Allâh yolunda cihada koyulanlar, yolda kalmış olanlar, zekat toplamakla görevlendirilen memurlar ve müellefe-i kulûb adı verilen, kalpleri İslam'a ısındırılmak istenen yeni Müslüman olmuş kimselerdir.

SADAKA-İ FITİR

Sadaka-i Fıtır Verilebilecek/Verilemeyecek Kimseler

Buna karşılık, bu sayılanlar dışında kalan kişi ve kuruluşlara verilmesi caiz değildir. Ayrıca zekat verecek kişi, bu şartları taşısa bile;

- 1) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalarına,
- 2) Oğul, oğlun çocukları, kız, kızın çocukları ve bunlardan doğan çocuklarına,
- 3) Müslüman olmayanlara,
- 4) Karı-koca birbirlerine, veremez..

TEŐEKKÜR EDERİM...

<http://www.ibrahimpacaci.com.tr>

ipacaci@hotmail.com